

# SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 164/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ľubicou Višňovskou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bardejov č. k. 3 C 244/2002-284 z 13. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Co 118/2012-319 z 21. novembra 2013 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Ľubicou Višňovskou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 C 244/2002-284 z 13. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 118/2012-319 z 21. novembra 2013.

Právna zástupkyňa sťažovateľa doručila ústavnému súdu 2. októbra 2014 podanie, ktorým požiadala o opravu mena sťažovateľa v záhlaví sťažnosti na „[REDAKOVANÉ]“.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

*«Krajský súd Prešov rozsudkom 5 Co 118/2012 zo dňa 21. 11. 2013 rozhodol tak, že potvrdzuje rozsudok súdu I. stupňa a svoje odôvodnenie pre potvrdenie rozsudku I. stupňa uviedol, že v plnom rozsahu sa stotožňuje so záverom I. stupňového súdu. Zdôraznil, že žalobcovia sa domáhajú určenia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a užívaniu parc. č. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktoré sú vo vlastníctve žalobcu [REDAKOVANÉ], t. j. jedného zo žalobcov, a preto žalobca [REDAKOVANÉ] nemá právny záujem na určení tohto práva. Podľa názoru odvolacieho súdu musel by vo vzťahu k ostatným žalobcom byť v postavení žalovaného. Z toho dôvodu vidí odvolací súd v tejto časti žalobu nedôvodnú.*

*Ďalej v časti žaloby týkajúcej sa parc. č. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nepatrí ani jednému zo žalovaných pasívna hmotná legitimácia, keďže vlastníkom týchto parciel je [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v správe [REDAKOVANÉ].*

*V tejto časti odôvodnenia rozsudku KS chceme uviesť, tú skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] sa stal vlastníkom parc. č. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] až uzatvorením kúpnej zmluvy a to ďaleko neskôr ako došlo k vydržaniu práva vecného bremena, ktoré v prípade splnenia zákonných podmienok de facto i de iure vzniká zo zákona a pokiaľ dochádza k určaniu vecného bremena rozsudkom súdu súd iba deklaruje už existujúce právo v prospech oprávnených. Je pravdou, že [REDAKOVANÉ] bol prinútený [REDAKOVANÉ] tieto dva pozemky odkúpiť, nakoľko potreboval vykonať rekonštrukciu časti pôvodnej stavby a [REDAKOVANÉ] mu nechceli udeliť súhlas na takúto rekonštrukciu, pokiaľ si pozemok neodkúpi.*

*Podľa nášho názoru [REDAKOVANÉ] má naliehavý záujem na určení existencie vecného bremena k ostatným pozemkom, pretože tieto dve parcely sú iba pozemkami pod*

domom, čo je aj zrejmé zo znaleckých posudkov a nemá zabezpečený prístup do svojej nehnuteľnosti a to či stavby alebo aj pozemku.

Čo sa týka tvrdenia odvolacieho súdu, že čo sa týka parc. č. [REDACTED] a [REDACTED] ani jeden z účastníkov nemá pasívnu hmotnú legitimáciu, keďže vlastníkom týchto parciel je [REDACTED] v správe [REDACTED], preto vo vzťahu k tejto časti žaloby v oboch petitoch je potrebné žalobu zamietnuť...

Ďalej KS skonštatoval, že čo sa týka vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vo vzťahu k ostatným parcelám ([REDACTED]) súd dospel k záveru, že zriadený superedifikát uvedený v PKV č. [REDACTED] pri menách [REDACTED] a jeho manželky [REDACTED] je právom stavby na cudzom pozemku, ktoré neskôr možno považovať za právo stavby.

Dávame do pozornosti, že práve táto konštatácia odvolacieho súdu vzhľadom na tvrdenie v predchádzajúcich častiach odôvodnenia, že sa nejednalo o právo stavby ale len o právo osobné spojené s právom užívania pozemku pre [REDACTED] s manželkou je jednoducho rozporuplné a nepreskúmateľné...

V prvom rade by sme chceli zdôrazniť, že podľa nášho názoru došlo k porušeniu práva zo strany ako odvolacieho súdu, tak aj I. stupňového súdu pri výklade inštitútu superedifikátu. Tento inštitút vznikol z rímskeho práva zo zásady „superficies solo cedit“ pričom toto právo bolo označené všetko to, čo bolo pevne spojené s pozemkom, teda trvalé stavby, rastliny. Až neskôr v prétorskom práve sa vytvoril inštitút vecného užívania práva, dedičské právo k stavbe – superficies a to prv k štátnym a obecným pozemkom a neskôr aj k súkromným. Toto právo bolo dedičné a scudziteľné vecné právo, užívať úplne stavbu postavenú na cudzej pôde. Superficiár je osoba rozdielna od vlastníka pozemku, ktorá má právo úplného užívania a požívania stavby širšie ako uzusfruktuár. Toto rímske právo prevzaté neskôr do bývalého uhorského práva. Stavba postavená na pozemku osobou takto oprávnenou sa už nestala súčasťou pozemku a neprípada vlastníkovi pozemku. Staršia uhorská právna úprava rozlišovala vlastníctvo pozemku (dominium directum) od vlastníctva superedifikátu. Koncom 19. storočia uhorské právo malo zásadu, že vlastníkovi pozemku prislúcha celé vlastníctvo pôdy avšak je obmedzené bremenom superficie, ktoré je vecným právom k cudzej veci a superficiárovi patrí budova postavená na takomto pozemku a pozemok je obťažovaný vecnými právami. V predchádzajúcom právnom stave bolo právo

*stavby chápané ako delené vlastníctvo, pričom od tejto úpravy dostalo povahu bremena pozemku (bolo zachované rozdielne vlastníctvo pôdy a budovy). Takéto vecné bremeno t. j. právo stavby sa zapisovalo do pozemkovej knihy ako bremeno pozemku na liste bremien a nie na liste vlastníctva, teda pokiaľ odvolací súd skonštatoval, že nedošlo k zápisu takéhoto vecného bremena na LV, jeho právny záver nie je správny, pretože takáto listina mala byť zapísaná na samostatnej listine bremien.*

*Je pravdou, že právo stavby bolo možné zriadiť len ako dočasné právo a to aj proti vôli vlastníkovi pozemku avšak po zániku práva stavby uplynutím doby na ktorú bolo zriadené a nebolo nič iné dohovorené, vlastník pozemku mohol sa domáhať jej odstránenia. Prípadne ak vlastník pozemku mal záujem o nehnuteľnosť táto pripadla vlastníkovi pozemku avšak tento by musel vyplatiť náhradu za predmetný dom resp. stavbu...*

*Keďže OZ z r. 1950 neprevzal inštitút superedifikátu ale zriadil vecné práva, konkrétne právo stavby, čo napokon aj zodpovedalo právnemu výkladu rakúsko-uhorského práva je len logický záver, že tu došlo k vydržaniu práva vecného bremena stavby a to nielen pozemku pod stavbou ale aj príľahlých pozemkov potrebných na jej užívanie, pretože vlastník stavby vedel, že má majetkové právo vecného bremena stavby a to prinajmenšom pri kúpe rodinného domu, t. j. v roku 1940. Toto právo stavby nezaniklo, pretože stavba existuje a toto je jediný spôsob pre absolútny zánik vecného bremena, v tejto časti rozhodne vlastník domu bol dobromyseľný, pretože aj na novozaloženú vložku došlo k zápisu superedifikátu, a teda si bol vedomý toho, že síce kupuje len rodinný dom, avšak mu svedčí aj právo stavby. Čo sa týka tvrdenia, že právo stavby malo byť prepísané aj na LV pridržiavame sa svojho právneho názoru vyššie uvedeného.*

*Aj podľa súčasnej legislatívnej úpravy právo vecného bremena môže zaniknúť len zánikom stavby. Pokiaľ takto vzniknuté a existujúce vecné bremeno nie je zapísané na LV ešte neznamená, že právne nevzniklo, pretože nie zápisom v KN toto vecné bremeno vzniká pokiaľ došlo k vydržaniu. Vecné bremeno ako také sa zapíše do LV a to buď na základe zriadenia vecného bremena rozhodnutím súdu pre prípad zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, vzájomnou dohodou medzi vlastníkom pozemku a stavby a samozrejme na základe rozsudku súdu, ktorý vysloví, že tu došlo k vydržaniu vecného bremena práva stavby.»*

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vydal tento nález:

*„Krajský súd Prešov porušil v konaní vedenom o veci sťažovateľa pod sp. zn. 5 Co 118/2012 a rozsudkom v tejto veci vydanom dňa 21. 11. 2013 jeho základné práva chránené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.*

*Uvedený rozsudok sa zrušuje.*

*Okresný súd Bardejov porušil v konaní vedenom o veci sťažovateľa pod sp. zn. 3 C 244/2002 a rozsudkom v tejto veci vydanom 13. 4. 2012 jeho základné právo chránené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.*

*Uvedený rozsudok sa zrušuje.*

*Krajský súd Prešov a Okresný súd Bardejov sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania.“*

## II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

**1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 3 C 244/2002-284 z 13. apríla 2012**

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05).

Judikatúra ústavného súdu stabilne poukazuje na to, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa princípu subsidiarity ústavného súdu vyplývajúceho z poslednej vety čl. 127 ods. 1 ústavy, rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. V nadväznosti na to ústavný súd v rámci konania o sťažnosti v zásade preskúmava len právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011).

Vzhľadom na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho práv napadnutým rozsudkom okresného súdu. Ochrany svojich práv sa sťažovateľ mohol domáhať a aj sa domáhal podaním odvolania proti tomuto rozsudku.

Ústavný súd z týchto dôvodov sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku okresného súdu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07).

**2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 118/2012-319**

Sťažovateľ odôvodňuje porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne ako v podanom odvolaní proti rozhodnutiu prvostupňového súdu) tým, že krajský súd v napadnutom rozsudku č. k. 5 Co 118/2012-319 z 21. novembra 2013, ktorým potvrdil zamietajúci rozsudok okresného súdu vo veci sp. zn. 3 C 244/2002 z 13. apríla 2012,

- porušil právo nesprávnym výkladom inštitútu superedifikátu (práva nadstavby) v spojitosti s inštitútom vydržania vecného bremena, že

- základnému právu sťažovateľa nebola poskytnutá ochrana v medziach zákonov a že

- vyložil citované paragrafované znenie Občianskeho zákonníka v rozpore s jeho zmyslom a účelom (legislatívnym zámerom tejto právnej úpravy) a v rozpore s ustálenou súdnou praxou a stanoviskami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky,

a teda napadnutý rozsudok krajského súdu je zjavne neodôvodnený a arbitrárny, porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti a jeho odôvodnenie popiera pravidlá formálnej a právnej logiky.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

V obsahu práv podľa čl. 46 ústavy a čl. 6 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97).

K sťažovateľom namietanej arbitrárnosti, neodôvodnenosti a nesprávnosti napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

V súvislosti s námietkou sťažovateľa ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť

ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

V podstatnej časti napadnutého rozsudku krajského súdu sa uvádza:

*„Odvolací súd na základe podaného odvolania preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O. s. p. s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli súdu dňa 15. 11. 2013 o 15,00 hod. a zistil, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné...“*

*V prejednávanej veci podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa na zistený skutkový stav použil správny právny predpis, ktorý aj správne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery. V podrobnostiach odkazuje odvolací súd na vecne správne závery súdu prvého stupňa a iba na ich doplnenie uvádza.*

*Žalobcovia namietajú, že súd nesprávne vyhodnotil vykonané dokazovanie, pretože jednoznačne stavba bola postavená so súhlasom majiteľa pozemku. Zároveň jednoznačne medzi majiteľom pozemku a majiteľom domu vznikla dohoda o rozsahu a spôsobe užívania pozemku, ktorá samozrejme nemusela byť ani písomne podchytená. Existencia tejto dohody mala byť preukázaná tak, že od roku 1940 až do podania žaloby zo strany žalovaného v I. rade až do roku 1994 majitelia domu predmetné nehnuteľnosti nerušene užívali a to v zmysle dohody s pôvodným vlastníkom pozemku. Žalobcovia mali byť presvedčení, že im svedčí právo na pozemkoch a že vlastne vydržali vecné bremeno a de facto splnili všetky vydržacie lehoty či už podľa Občianskeho zákonníka z roku 1991, 1950 alebo aj obyčajového práva.*

*Podľa ust. § 80 písm. c) O. s. p., návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.*

Súd prvého stupňa sčasti zamietol žalobu z dôvodu, že žalobcovia sa domáhajú určenia práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu a užívaniu k parcelám č. [REDACTED] a č. [REDACTED], ktoré sú vo vlastníctve žalobcu [REDACTED], teda k parcelám patriacim jednému zo žalobcov. Žalobca [REDACTED] nemá právny záujem na určení tohto práva. Vo vzťahu k ostatným žalobcom a určením ich nárokov by musel byť v postavení žalovaného v tejto veci.

Možno prisvedčiť súdu prvého stupňa, že pokiaľ žalobcovia tvrdia, že nehnuteľnosti užívali a užívajú, teda ani ostatným žalobcom by nemalo byť bránené zo strany žalobcu [REDACTED] tieto parcely užívať. Keďže je žalobca [REDACTED] vlastníkom nehnuteľnosti, niet na jeho strane naliehavý právny záujem na určenie vecného bremena. V tejto časti je teda žaloba vo vzťahu žalobcovi k [REDACTED], ale aj k ostatným žalobcom nedôvodná. Odvolacie námietky zo strany žalobcov vo vzťahu k tejto časti zamietnutej žaloby, teda nadobudnutia vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú nedôvodné. [REDACTED] je žalobcom v 4. rade, ostatní žalobcovia stoja na jeho strane. Preto žalobe ako takej by ani vo vzťahu k tejto nehnuteľnosti nebolo možné vyhovieť. Pokiaľ majú ostatní žalobcovia za to, že vydržané právo vecného bremena vo vzťahu k parcelám č. [REDACTED] a [REDACTED], musel by byť [REDACTED] v postavení žalovaného vo veci.

Nedôvodné sú odvolacie námietky i vo vzťahu k vydržaniu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k parcelám č. [REDACTED] a [REDACTED]. Skutočne ani jednému zo žalovaných nepatrí pasívna hmotnoprávna legitímácia vo veci. Vlastníkom týchto parciel je [REDACTED] [REDACTED] v správe [REDACTED]. Žalobu preto v tejto časti súd prvého stupňa správne zamietol.

Nedôvodné sú námietky žalovaných i vo vzťahu k právu zodpovedajúcemu vecnému bremenu k ostatným parcelám a to [REDACTED] a [REDACTED] a [REDACTED].“

*K výkladu právneho inštitútu superedifikátu:*

„I odvolací súd má za to, že zriadený superedifikát uvedený v pozemno-knižnej vložke č. [REDACTED] pri menách [REDACTED] a jeho manželky [REDACTED] je právom stavby na cudzom pozemku, ktoré neskôr možno považovať za právo stavby. Je nepochybné, že pri kúpe nehnuteľností v roku 1940 na základe kúpnopredajnej zmluvy bola jej predmetom len nadstavba, nie pozemok, pretože tento patril mestu.

*V spore o vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu má žalobca bremeno tvrdenia, musí uviesť z akých skutočností svoje právo vyvodzuje. Z tohto bremena potom pre žalobcu vyplýva bremeno dôkazné, teda že vydržal vecné bremeno tak, ako to tvrdí. Teda že de facto splnil všetky vydržacie lehoty, či už podľa Občianskeho zákonníka z roku 1991, 1950 alebo aj obyčajového práva.*

*Súd prvého stupňa správne konštatoval, že napriek zmenám právneho poriadku a zmenám príslušných právnych predpisov, najmä Občianskeho zákonníka, zákonnými podmienkami vydržania nehnuteľností vždy boli oprávnená držba, uplynutie zákonom určenej vydržacej doby, nikým nerušenej a nepretržite 10 rokov, respektíve podľa uhorského práva 32 rokov a spôsobilý predmet vydržania. V rámci vydržania podľa uhorského práva sa vyžadovala dobromyseľnosť pri vstupe do držby. Následne sa vyžadovala dobromyseľnosť aj počas celého trvania držby. Predpokladom dobromyseľnosti potrebnej na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je skutočne presvedčenie osoby, ktorá tvrdí, že je držiteľom (užívateľom) oprávneným, že toto právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonáva právom (oprávnene drží), to znamená, že sa jedná o vnútorný objektívny pocit tejto osoby. Vyžaduje sa, aby... tento pocit bol založený na preukázateľnej objektívnej skutočnosti, ktorá ju oprávňuje mať subjektívny pocit, že jej právo patrí. V takom prípade pôjde o nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výkonom práva, t. j. vydržaním a to okamihom splnenia podmienok vydržania.*

*Súd prvého stupňa v rozsudku ozrejmil čo je superedifikát, teda právo nadstavby, ktoré bolo osobitným druhom tzv. deleného vlastníctva, ktorého obsahom bolo právo zhotoviť si na cudzom pozemku stavbu s povinnosťou platiť odplatu za užívanie pozemku. Podstatnou vlastnosťou tohto práva bolo, že stavba postavená na jeho základe sa nestala súčasťou pozemku, teda neuplatnila sa zásada superficies solo cedit, ale bola samostatnou vecou, pričom jej právna povaha závisela od toho, či bola alebo nebola zapísaná do pozemkovej knihy. Podstatnou vlastnosťou tohto práva bolo po roku 1861, že sa dalo platne zriadiť len na určitý kalendárne vymedzený čas. Právo stavby bolo zavedené na Slovensku zákonom č. 88/1947 Zb. Tento zákon v § 32 ustanovoval, že ním nie sú dotknuté doterajšie ustanovenia o užívaní priestorov nad pozemkom a pod pozemkom. Inak povedané týmto zákonom sa dovtedy zriadené superedifikáty nenahradili, ale zriadil sa nový právny inštitút. Superedifikáty zrušil až Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. v § 568,*

ktorý ich nahradil novými právnymi inštitútmi. Konkrétne právo k stavbe postavenej na cudzom pozemku sa spravovalo ustanoveniami § 155 až § 165, ktoré nič nehovorili o dobe jeho trvania. Z toho ale neplynie, že by bolo automaticky časovo neobmedzené. Súd prvého stupňa správne vyvodil, že táto otázka bola ponechaná na vôli účastníkov v dôsledku zásady nepravej retroaktivity vyjadrenej v ust. § 562, teda že treba rešpektovať pôvodné obmedzenie vyjadrené v pôvodnej zmluve, ktorou bol superedifikát zriadený. Z toho teda súd prvého stupňa správne vyvodil, že dovedy kým superedifikát trval, nemožno vôbec uvažovať nad vydržaním vecného bremena, pretože existoval platný titul i modus takého vecného práva v podobe originálnej zmluvy o zriadení superedifikátu a užívania. O vydržaní by bolo možné skutočne hovoriť až od prvého dňa po uplynutí doby na ktorú bol superedifikát zriadený.

Žalobcovia tvrdili, že vydržacia doba na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu začala plynúť od uzavretia kúpnej zmluvy, teda odo dňa 30. 05. 1940, vrátane plynutia vydržacej doby u ich právnych predchodcov. Taktiež vydržacia lehota podľa uhorského práva uplynula od roku 1940, k znárodneniu došlo v roku 1949 a žalobcovia začali užívať stavbu na základe dohody o vrátení v roku 1991. Žalobcovia videli problém len v rozsahu užívania pozemkov.

Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa správne uviedol, že za účelom zistenia skutkového stavu bolo potrebné zaobstarať listinu obsahujúcu znenie superedifikátu a užívania. Len z tejto listiny by súd zistil na akú dobu bol superedifikát zriadený, aký bol rozsah užívania a na akú dobu bol obmedzený. I odvolací súd má za to, že bez predloženia listiny nemožno mať jednoznačne za to, že superedifikát bol zriadený na dobu neurčitú. Tak ako bolo uvedené vyššie, vyžadovalo sa presné kalendárne vymedzenie trvania tohto práva. V zmluve z roku 1940 sa superedifikát, či právo užívacie nespomínalo.

Pravidlám formálnej logiky preto zodpovedá záver súdu prvého stupňa, že bolo zriadené až v prospech manželov [REDAKOVANÉ]. Preto skutočne nemožno určiť odkedy by mohla začať plynúť lehota na vydržanie práva vecného bremena tak ako to bolo uvedené vyššie a tak ako to vyplýva z dôvodov uvedených v rozsudku súdu prvého stupňa. Superedifikát sa vzťahoval skutočne len na právo postavenia domu, na určitom cudzom pozemku. Užívanie všetkých parciel stotožnených z pôvodných parciel mpč. [REDAKOVANÉ] až [REDAKOVANÉ]. [REDAKOVANÉ] až [REDAKOVANÉ] ako ich stotožnil znalec vo svojom posudku skutočne právnych predchodcov

žalobcu oprávňovalo jedine ako právo užívania ako právo osobné, nie právo superedifikátu, ktoré bolo úplne iným právom a ktoré nemôže zakladať právo vydržania vecného bremena. Správny je i záver súdu prvého stupňa, že právny predchodcovia žalobcov nemohli byť dobromyseľní pri vstupe do držby práva v takom rozsahu ako sa ho žalobcovia domáhali. Preto nemohli byť dobromyseľní ani ich ďalší právni nástupcovia, nakoľko títo svoje práva tiež odôvodňujú od superedifikátu, a preto nemôže byť splnená ani základná podmienka vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu v uplatnenom rozsahu. Preto nemohlo dôjsť ani k započítaniu vydržacej doby právnych predchodcov. I odvolací súd má za to, že právni predchodcovia žalobcov boli užívateľmi pôdy, pričom za účinnosti uhorského práva, aj účinnosti Občianskeho zákonníka z roku 1950 platilo, že toto právo je zriadené v prospech určitej osoby, v tomto prípade v prospech [REDAKOVANÉ] a manželky [REDAKOVANÉ], je to právo osobné, pričom sa nepripúšťa jeho prevod. Pravidlám formálnej logiky zodpovedá i záver súdu prvého stupňa, že preto zrejme nedošlo ani k jeho zápisu na [REDAKOVANÉ]. Za účinnosti Občianskeho zákonníka z roku 1964 skutočne existoval len inštitút osobného užívania pozemkov, avšak v tom čase bol vlastníkom pozemkov aj rodinného domu štát na základe rozhodnutia o znárodnení. V tom čase inštitút vecných bremien neexistoval. Právo vzniklo na základe uhorského práva, preto ho bolo potrebné tak ako to urobil súd prvého stupňa posudzovať podľa tohto práva.

Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať len zo spôsobu akým súd hodnotenie dôkazov vykonal. Súdu prvého stupňa nemožno v tomto smere vyčítať žiadne pochybenia. Výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá pravidlám logického myslenia. Súd prvého stupňa vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania vyplynuli a neopomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo. Odvolacia námietka žalobcov, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho skutkového a právneho záveru teda nie je dôvodná.

Žalobcovia zároveň namietali, že súd nevykonal dôkazy, ktoré bolo potrebné vykonať a to konkrétne dopracovať znalecký posudok na rozsah užívania, tak ako bol zistený znaleckým posudkom v konaní vykonanom.

Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa nepochybil pri zisťovaní skutkového stavu, keď v dôkaznom konaní postupoval v súlade s ust. § 120 O. s. p. a nevykonal dôkaz, ktorý podľa jeho názoru nemohol slúžiť k verifikácii právne významnej

*skutočnosti predstavujúcej znak skutkových podstát aplikovateľných právnych noriem. Súd prvého stupňa jednoznačne uviedol, že vzhľadom k tomu, že došiel k záveru, že nie je dané právo žalobcov zodpovedajúce vecnému bremenu a ani právo užívania nehnuteľnosti, považoval vykonávanie ďalších navrhnutých dôkazov preukazujúcich rozsah užívania nehnuteľnosti za nepotrebné. Preto návrhy na doplnenie dokazovania zamietol.*

*Procesnému právu účastníka navrhnúť dôkazy zodpovedá povinnosť súdu o vznesených návrhoch rozhodnúť, ale tiež pokiaľ im nevyhoví vo svojom rozhodnutí vyložiť z akých dôvodov navrhnuté dôkazy nevykoná. Súdu však zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva povinnosť vykonať všetky dôkazy, ktoré účastník navrhol.*

*So zreteľom na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.“*

Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 250/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj rozsudok okresného súdu č. k. 3 C 244/2002-284 z 13. apríla 2012, ktorým tento súd rozhodol tak, že žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamieta.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v rozsudku podrobne uviedol (s. 15 – 22 citovaného rozsudku) a odôvodnil spôsob aplikácie a výkladu príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka v historickom priereze, so zreteľom na dokazovaním zistený skutkový stav. V tejto súvislosti poukazuje na podstatnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v ktorom sa uvádza:

«Možno vo všeobecnosti konštatovať, že aj napriek zmenám právneho poriadku a zmenám príslušných právnych predpisov (najmä Občianskeho zákonníka/zákonnými podmienkami vydržania vždy boli: oprávnená držba, uplynutie zákonom určenej vydržacej doby, nikým nerušenej a nepretržite 10 rokov, respektíve podľa uhorského práva 32 rokov) a spôsobilý predmet vydržania. V rámci vydržania podľa uhorského práva sa vyžadovala dobromyseľnosť pri vstupe do držby. Následne sa vyžadovala dobromyseľnosť aj počas celého trvania držby.

Predpokladom dobromyseľnosti potrebnej na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je skutočne presvedčenie osoby, ktorá tvrdí, že je držiteľom (užívateľom) oprávneným, že toto právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonáva právom (oprávnené drží). To znamená, že sa jedná o vnútorný subjektívny pocit tejto osoby... vyžaduje sa, aby tento pocit bol založený na preukázateľnej objektívnej skutočnosti, ktorá ju oprávňuje mať subjektívny pocit, že jej právo patrí. V takom prípade pôjde o nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výkonom práva, t. j. vydržaním a to okamihom splnenia podmienok vydržania... [S touto časťou rozsudku okresného súdu sa krajský súd stotožnil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku, pričom sa stotožnil aj s jeho právnou analýzou inštitútu superedifikátu (nadstavby) na s. 16 a 17, ktorú do značnej miery prevzal].

Pri posudzovaní vydržania si treba uvedomiť, že v dôsledku Ústavy ČSR... bolo v období medzi 9. 6. 1948 a rokom 1990 vylúčené vlastníctvo obcí, pretože všetko „národné“ bolo štátne vlastníctvo. Preto aj bývalé pozemky mesta [REDAKOVANÉ] sa od r. 1948 stali štátnymi pozemkami. Podľa § 135a ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka (v znení do 31. 12. 1991) však bolo vydržanie pozemkov v socialistickom vlastníctve a vecných bremien k nim nemožné. Preto je v tomto prípade možné o prípadnom vydržaní hovoriť až od 1. 1. 1992, keď boli vecné bremená upravené nanovo v § 151n a nasl. Občianskeho zákonníka bez rozdielu, komu patrí slúžiaci pozemok...

Ak by súd posudzoval nárok na určenie práva užívať nehnuteľnosti v zmysle žalobného návrhu v zmysle § 151o OZ platného v súčasnosti ako návrh na zriadenie vecného bremena spočívajúceho v práve užívania predmetných pozemkov, takémuto návrhu by nebolo možné vyhovieť vzhľadom k tomu, že súd môže zriadiť vecné bremeno svojím rozhodnutím len v spojitosti so zrušením a vyporiadaním podielového spoluvlastníctva a len v spojitosti s rozhodovaním o neoprávnenej stavbe. Inak súd nemôže svojím rozhodnutím

*zriadiť vecné bremeno ani vtedy, ak by z okolností prípadu vyplývalo ako nevyhnutné východisko pri riešení prejednávaneho prípadu (vid' R 37/1985).*

*Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.»*

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, ústavný súd zastáva názor, že napadnutý rozsudok krajského súdu nie je svojvoľný, keďže právne závery v ňom uvedené nie sú v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, ani zásadne nepopierajú účel a význam aplikovaných právnych predpisov Občianskeho zákonníka. Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd sa vyrovnal s námietkami sťažovateľa uvedenými v odvolaní, ako aj so všetkými okolnosťami, ktoré majú pre vec podstatný význam a ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, a do odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol postup, akým dospel k tomuto rozhodnutiu, pričom zrozumiteľne objasnil zákonné podmienky inštitútu vydržania vecného bremena, dobromyseľnosť i otázky trvania držby, právo nadstavby (superedifikát), inštitút osobných služobností, rekonštruoval znalecké dokazovanie a jeho priebeh pred prvostupňovým súdom. Ďalej tiež preskúmal opodstatnenosť záverov prvostupňového súdu v súvislosti s nevykonaním ďalších navrhovaných dôkazov o rozsahu užívania predmetných pozemkov žalobcami (ich právnymi predchodcami), demonštroval správnosť a odôvodnenosť aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka v kontexte jeho historických zmien a vo vzťahu ku konkrétnej právnej situácii sťažovateľa ako žalobcu. Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval závery krajského súdu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom uvedeným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti tohto názoru a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť názor krajského súdu svojím vlastným.

Ústavný súd s odkazom na svoju stabilnú judikatúru napokon uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za porušenie základného práva pritom nemožno považovať neúspech v konaní.

Inak povedané, obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania, preto nie je možné považovať nevyhovenie návrhu v konaní pred všeobecným súdom za porušenie tohto práva (I. ÚS 3/97).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 118/2012-319 z 21. novembra 2013 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa ako celok, ďalšími jeho návrhmi sa už nezaoberal.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2016